

بنام خدای مهربان

آیین نامه میانجیگری در امور کیفری

آوانامک عدلاک

سامانه حقوقی عدلاک

WWW.ADLLAK.COM

آیین نامه میانجیگری در امور کیفری

موضوع ماده 84 قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲

آیین نامه میانجیگری در امور کیفری

در اجرای ماده ۸۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ و اصلاحیه آن و به پیشنهاد وزیر دادگستری "آیین نامه میانجی گری در امور کیفری" به شرح مواد آتی است:

فصل اول - تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱ - در این آیین نامه، عبارات و اصطلاحات در معانی ذیل به کار می روند.

الف - میانجی گری: فرایندی است که طی آن بزه دیده و متهم با مدیریت میانجی گر در فضای مناسب در خصوص علل، آثار و نتایج جرم انتسابی و نیز راه های جبران خسارات ناشی از آن نسبت به بزه دیده و متهم گفتگو نموده و در صورت حصول سازش، تعهدات و حقوق طرفین تعیین می گردد.

ب - میانجی گر: میانجی گر، شورای حل اختلاف، شخص یا مؤسسه ای است که فرایند گفتگو و ایجاد سازش بین طرفین امر کیفری را مدیریت و تسهیل می نماید.

پ - جرم: در این آیین نامه، مطابق ماده ۸۲ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ شامل جرایم تعزیری درجه شش، هفت و هشت که مجازات آنها قابل تعلیق است، می باشد.

ت - مؤسسه میانجی گر: مؤسسه ای است که به این منظور طبق قوانین و مقررات حاکم بر مؤسسات غیر تجاری تأسیس می گردد یا سایر مؤسسات به تشخیص مقام قضایی ارجاع دهنده می باشد.

ث - فرایند میانجی گری: مجموعه اقداماتی است که طی آن با مدیریت میانجی گر و با حضور بزه دیده و متهم و در صورت ضرورت سایر اشخاص مؤثر در حصول سازش از قبیل اعضای خانواده، دوستان یا همکاران آنها و نیز حسب مورد اعضای جامعه محلی، نهادهای ذیربط رسمی، عمومی و یا مردم نهاد، برای حل و فصل اختلاف کیفری با یکدیگر به گفتگو و تبادل نظر پرداخته، در صورت حصول توافق، موافقتنامه ای را تنظیم و برای مقام قضایی مربوط ارسال می شود.

ج - جامعه محلی: عبارت از کلیه اشخاص یا نهادهایی است که ممکن است به دلیل ارتباط با متهم، بزه دیده و یا تأثیرپذیری از جرم و نتایج آن، بتوانند در فرایند پاسخ دهی به جرم، مسئولیت پذیر کردن متهم و جلب رضایت بزه دیده تأثیر گذار باشند.

چ - موافقتنامه یا صورتمجلس سازش: متنی است که به امضای میانجی گر و طرفین اختلاف می رسد. در موافقت نامه جزئیات توافق طرفین و از جمله حقوق و تکالیف آنها به روشنی مورد تصریح قرار می گیرد.

فصل دوم - تشکیلات و نحوه ارجاع به میانجی گر

ماده ۲ - امور مربوط به میانجی گری می تواند در هر دادسرا یا دادگاه، زیر نظر دادستان عمومی و انقلاب یا رئیس حوزه قضایی محل ساماندهی شود. دادستان یا رئیس حوزه قضایی می تواند این وظیفه را به احد از معاونین خود ارجاع دهد.

ماده ۳ - ارجاع به میانجیگری در مواردی که ادارات و دستگاههای دولتی شاکی هستند با رعایت قوانین و مقررات مربوط بلامانع است.

ماده ۴ - جهت ارجاع امر کیفری به میانجی گر، مقام قضایی باید موضوع اختلاف، صلاحیت، تخصص و مقبولیت وی نزد طرفین اختلاف را مورد توجه قرار دهد.

ماده ۵ - در صورت تمایل و توافق طرفین اختلاف به معرفی میانجی گر و موافقت میانجی گر مرضی الطرفین آنها، میانجی گری پس از تایید مقام قضایی با وی خواهد بود. در صورت عدم تعیین میانجی گر توسط طرفین، مقام قضایی می تواند رأساً اقدام کند.

ماده ۶ - توافق طرفین اختلاف جهت ارجاع امر به میانجی گری، توسط مقام قضایی صورتمجلس شده، به امضای آنها می رسد.

فصل سوم - انتخاب میانجی گر و شرایط آن

ماده ۷ - میانجی گر می تواند از میان معتمدان محلی یا دانش آموختگان رشته های مختلف با اولویت مددکاری اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی، جامعه شناسی، حقوق و فقه و مبانی حقوق انتخاب شود.

ماده ۸ - مقام قضایی می تواند موضوع کیفری را به مؤسسه ای برای میانجی گری ارجاع دهد در این صورت مسئول مؤسسه مزبور در قبال امر میانجی گری به قاضی مربوط پاسخگو می باشد.

ماده ۹ - فهرستی از اشخاص واجد صلاحیت میانجی گری در هر حوزه قضایی توسط رئیس حوزه قضایی محل تهیه می گردد. تهیه این فهرست صرفاً جهت تعیین اولویت بوده و مانع از ارجاع امر میانجی گری به سایرین نمی باشد.

ماده ۱۰ - احراز صلاحیت میانجی گر پس از توافق طرفین با مقام قضایی رسیدگی کننده می باشد. میانجی گرها باید از میان کسانی انتخاب شوند که دارای شرایط مشروح زیر باشند:

الف - دارای وثاقت

ب - تابعیت جمهوری اسلامی ایران برای میانجی گری در مورد اتباع ایرانی

ب - نداشتن سوء شهرت

ت - دارای حداقل ۲۵ سال تمام شمسی

فصل چهارم - شرایط مؤسسات میانجیگری

ماده ۱۱ - افراد دارای صلاحیت به شرح مقرر در ماده ۱۲ این آیین نامه می توانند با نظارت قوه قضاییه و رعایت مقررات قانونی مربوط به ثبت مؤسسات غیرتجاری جهت ایجاد مؤسسه میانجی گری اقدام کنند.

ماده ۱۲ - افراد متقاضی ایجاد مؤسسه میانجی گری علاوه بر دارا بودن شرایط مقرر در ماده ۱۰ این آیین نامه و فقدان سابقه محکومیت مؤثر کیفری باید دارای مدرک کارشناسی در یکی از رشته های مددکاری اجتماعی، علوم تربیتی، روان شناسی، جامعه شناسی، حقوق و فقه و مبانی حقوق باشند.

تبصره - کارکنان شاغل در قوه قضاییه اعم از قضایی و اداری و همچنین ضابطان دادگستری نمی توانند متقاضی ایجاد مؤسسه میانجی گری شوند.

ماده ۱۳ - فارغ التحصیلان هر کدام از رشته های مذکور، باید آموزش های لازم جهت میانجی گری در امور کیفری را طی نمایند.

تبصره ۱- کیفیت آموزش میانجی گران و مواد آموزش آنها، مهارت ها و دانش لازم برای میانجی گری باید توسط معاونت منابع انسانی قوه قضاییه با همکاری گروه های علمی و دانشگاهی ذیربط، تهیه شده و به متقاضیان میانجی گری آموزش داده می شود.

تبصره ۲- مؤسسات و مراکز آموزشی دولتی و غیردولتی نیز می توانند بر اساس سرفصل های مصوب اداره آموزش قوه قضاییه و تحت نظارت آن نسبت به آموزش میانجی ها اقدام نمایند.

تبصره ۳- میانجی باید در خصوص مفاهیم مربوط به جرم، مسئولیت کیفری، مسئولیت مدنی، انواع جرایم، آثار جرم و بزه دیده، بزهکار و اجتماع، روش های میانجی گری و مهارت های مربوطه، وظایف و تکالیف میانجی، آیین رسیدگی به جرایم، چگونگی مدیریت جلسات رسیدگی به اختلافات طرفین در امور کیفری و سایر موارد آموزش های لازم را فرا بگیرند.

تبصره ۴- مدت، شیوه و موضوعات آموزش میانجی گری به موجب دستورالعملی است که به تصویب معاون منابع انسانی قوه قضاییه می رسد.

تبصره ۵- در پایان دوره آموزشی میانجی گری در امور کیفری و گذراندن توأم با موفقیت آموزش ها، «گواهی میانجی گری» به میانجی داده می شود.

تبصره ۶- مدت اعتبار این گواهی ۳ سال است و تمدید آن از طرف مرجع صادر کننده گواهی، بلامانع است.

تبصره ۷- در صورت تشخیص مرجع صدور گواهی میانجی گری به تجدید دوره آموزش میانجی گران و بازآموزی آنها، میانجی گران موظف به شرکت در دوره های مذکور و اخذ گواهی مربوط می باشند.

ماده ۱۲- به منظور احراز صلاحیت مؤسسه و صدور پروانه میانجی گری، هماهنگی، برنامه ریزی، ایجاد وحدت رویه و نظارت بر فعالیت مؤسسات میانجی گری و ابطال پروانه مذکور، در سراسر کشور، مرکز امور میانجی گری در معاونت منابع انسانی قوه قضاییه تشکیل می شود.

تبصره - مؤسسه میانجی گری صرفاً باید در محلی که در مجوز درج گردیده دایر گردد.

فصل پنجم - وظایف و اختیارات میانجی گر ها

ماده ۱۵ - میانجی‌گر موظف است وظایف میانجی‌گری را در اسرع وقت پس از ارجاع موضوع از طرف مقام قضایی شروع نماید و جلسه یا جلسات میانجی‌گری را حداکثر در مهلت معین شده توسط مقام قضایی تشکیل دهد و گزارش فعالیت خود و اظهارات طرفین و نتیجه آن را صورتمجلس نماید.

ماده ۱۶ - میانجی‌گر باید اهداف، آثار میانجی‌گری و نیز موضوع اختلاف یا جرمی را که موجب میانجی‌گری شده برای شاکی و متهم به طور صریح و شفاف توضیح دهد و زمینه استماع، اظهارنظر و مذاکرات طرفین اختلاف را فراهم نماید.

ماده ۱۷ - در فرایند میانجی‌گری، اصل بر گفتگوی میان طرفین و تلاش آنها برای تبادل نظر و رسیدن به توافق است. میانجی‌گر وظیفه مدیریت این فرایند و تسهیل آن را بر عهده دارد. میانجی‌گر باید در کمال بی‌طرفی و در حدود اختیارات قانونی وظایف خود را انجام دهد و نباید هیچ کدام از طرفین را به منظور رسیدن به توافق و امضای آن در معرض تهدید یا اجبار قرار دهد و در مدیریت جلسات میان شاکی و متهم، به ترتیبی عمل نماید که بزه دیده مجدداً دچار بزه دیدگی نشده و طرفین با رعایت احترام و بدون توسل به تهدید و خشونت با یکدیگر گفتگو کنند.

ماده ۱۸ - جلسات میانجی‌گری با حضور طرفین تشکیل می‌گردد. در صورت تمایل شخص بزه دیده به حضور شخص متهم در جلسه، متهم شخصاً باید حاضر شود. حضور سایر اشخاص به تشخیص میانجی‌گر با رعایت ماده ۲۰ بلامانع است.

تبصره - در صورتی که حضور شخص متهم لازم باشد و وی در بازداشت باشد، تشکیل جلسه در خارج از بازداشتگاه یا زندان باید با دستور مقام قضایی و رعایت جهات تأمینی معمول باشد.

ماده ۱۹ - در صورت ضرورت، میانجی‌گر می‌تواند از اعضای خانواده، دوستان، همکاران، همسایگان و سایر اشخاص از جمله جامعه محلی که بنا به تشخیص میانجی‌گر یا تقاضای هر کدام از طرفین حضورشان در جلسه میانجی‌گری مفید است، دعوت به حضور نماید.

ماده ۲۰ - میانجی‌گر نسبت به حفظ تمام اطلاعات و اسراری که از طرفین در جریان میانجی‌گری به دست می‌آورد، حسب مورد مسئول است.

ماده ۲۱ - دریافت یا وعده دریافت هر گونه مال، وجه، منفعت یا امتیاز از طرفین اختلاف توسط میانجی گر به جز موارد مقرر در این آیین نامه ممنوع است و علاوه بر توجه مسؤولیت های قانونی، موجب سلب صلاحیت وی برای میانجی گری می شود.

ماده ۲۲ - کلیه مطالب و اظهارات طرفین در فرایند میانجی گری جنبه محرمانه دارد.

ماده ۲۳ - میانجی گر می تواند اسناد و اطلاعات مورد نیاز را از طرفین مطالبه کند. طرفین در صورت تمایل می توانند اطلاعات و اسناد خود را رأساً و یا به تقاضای میانجی گر ارائه دهند. عدم ارائه اسناد و اطلاعات خواسته شده، مانع تشکیل جلسه میانجی گری نخواهد شد.

تبصره - ارائه اطلاعات و اسنادی که جنبه محرمانه و سری دارد، ممنوع است.

ماده ۲۴ - در صورت عدم حصول توافق بین طرفین، میانجی گر ارجاع مجدد قضیه به فرایند رسمی رسیدگی کیفری را به آنها اعلام می نماید.

ماده ۲۵ - میانجی گر باید مفاد صورتجلسات میانجی گری را تنظیم و گفتگوهای طرفین را به طور خلاصه منعکس و به امضای آنها برساند. در صورت امتناع هر یک از طرفین، مراتب توسط میانجی گر در صورت مجلس قید می شود.

تبصره ۱ - در گزارش میانجی گر باید وضعیت کلی بزه دیده و آثار روانی، جسمانی و مالی جرم نسبت به وی، مراتب ندامت یا عذر خواهی متهم و همچنین تلاش یا عدم تلاش وی جهت جبران آثار جرم و التیام بخشیدن به آلام بزه دیده، مورد اشاره قرار گیرد.

تبصره ۲ - میانجی گر موظف است مشروح توافق طرفین را با ذکر کلیه جزئیات، تعهدات و حقوق آنها، به صورت مکتوب و بدون ابهام تنظیم نموده و پس از تفهیم به طرفین، به امضای آنها برساند.

ماده ۲۶ - در صورتی که طرفین اختلاف یا یکی از آنها کمتر از ۱۸ سال داشته باشد، حضور ولی یا سرپرست وی الزامی است. در صورت عدم حضور ولی یا سرپرست، میانجی گر مراتب را برای تعیین تکلیف به مقام قضایی اعلام می نماید.

ماده ۲۷ - هرگونه توافق در امور مالی توسط شخص کمتر از ۱۸ سال و در امور غیرمالی هرگونه توافق توسط اطفال غیر بالغ در فرایند میانجی گری منوط به تأیید ولی یا سرپرست وی است و در صورت امتناع ولی یا سرپرست یا عدم دسترسی به او، مراتب برای تعیین تکلیف به مقام قضایی مربوط اعلام می شود.

ماده ۲۸ - میانجی‌گری می‌تواند بنا به تشخیص خود، در مورد اتهامات اشخاص کمتر از ۱۸ سال در فرایند میانجی‌گری و نیز در مواردی که بزه دیده شخص کمتر از ۱۸ سال است، حسب مورد از مدرسه یا سایر نهادهای ذی‌ربط از جمله آموزش و پرورش و سازمان‌های موضوع ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری دعوت به عمل آورد. در صورت درخواست سازمان‌های مذکور دعوت از آنها با رعایت مقررات ماده مزبور بلامانع است.

ماده ۲۹ - میانجی‌گری موظف است با توجه به ماده ۸۲ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ نسبت به تشکیل جلسات میانجی‌گری و تلاش برای تعیین تکلیف آن در فرصت ۲ ماهه اقدام و نتیجه را به مقام ارجاع‌کننده گزارش کند. در صورت ضرورت تمدید آن، مقام قضایی می‌تواند به طور مستقل یا حسب درخواست میانجی‌گری یا طرفین اختلاف، اقدام به تمدید آن حداکثر به مدت ۳ ماه دیگر نماید.

ماده ۳۰ - تعلل و تأخیر غیرموجه میانجی‌گری در تشکیل جلسات میانجی‌گری، در مورد دارندگان پروانه میانجی‌گری موجب تذکر کتبی، در مرتبه دوم توبیخ کتبی و در صورت تکرار، ابطال پروانه (مجوز) میانجی‌گری خواهد شد. در مورد اشخاص فاقد پروانه، کوتاهی در امر محوله به تشخیص مقام قضایی ارجاع‌دهنده موجب خروج وی از فهرست مربوط خواهد شد و در مورد شوراهای طبق مقررات مربوط عمل خواهد شد.

ماده ۳۱ - احراز و اعمال مجازات‌های انضباطی مذکور در ماده فوق توسط هیأت رسیدگی به تخلفات که در مرکز امور میانجی‌گری معاونت منابع انسانی قوه قضاییه تشکیل می‌شود به عمل می‌آید.

تبصره - نحوه تشکیل هیأت و سایر مقررات مربوط به امور انضباطی و تعداد شعب و محل‌های استقرار آن به موجب دستور العملی است که توسط معاونت منابع انسانی به تصویب می‌رسد.

ماده ۳۲ - در صورت ابطال پروانه میانجی‌گری یا خروج از فهرست میانجی‌گران، میانجی‌گری بعد از انقضاء ۳ سال از تاریخ شروع محرومیت می‌تواند مجدداً تقاضای صدور پروانه و میانجی‌گری نماید.

فصل ششم - هزینه‌های میانجی‌گری

ماده ۳۳ - پرداخت دستمزد میانجی‌گری به عهده متقاضی و در صورت درخواست طرفین بالمناصفه به عهده آنها می‌باشد.

ماده ۳۴ - دستمزد میانجی گر در اجرای ماده ۱۰ قانون مدنی بر حسب توافق خواهد بود. حداکثر دستمزد، هر ساله توسط معاونت منابع انسانی قوه قضاییه پیشنهاد و به تصویب رئیس قوه قضاییه می رسد.

فصل هفتم - نظارت بر فرایند میانجی گری

ماده ۳۵ - نظارت بر فرایند میانجی گری حسب مورد به عهده مقام قضایی ذیربط که پرونده کیفری نزد او مطرح است، می باشد.

ماده ۳۶ - طرفین اختلاف می توانند مراتب عدم صلاحیت و تعلل در پی گیری میانجی گر را به اطلاع مقام قضایی ذیربط برسانند.

ماده ۳۷ - در صورت عدم حضور طرفین در جلسات میانجی گری و گزارش میانجی گر مبنی بر عدم امکان برگزاری جلسات میانجی گری، مقام قضایی ارجاع کننده به میانجی گری، باید نسبت به لغو آن اقدام و رسیدگی را ادامه دهد.

ماده ۳۸ - این آیین نامه در ۲۸ ماده و ۱۲ تبصره با پیشنهاد وزیر دادگستری در تاریخ ۸/۹/۹۳ به تصویب رئیس قوه قضاییه رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
از قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲:

ماده ۸۲- در جرایم تعزیری درجه شش، هفت و هشت که مجازات آنها قابل تعلیق است، مقام قضایی می تواند به درخواست متهم و موافقت بزه دیده یا مدعی خصوصی و با أخذ تأمین متناسب، حداکثر دو ماه مهلت به متهم بدهد تا برای تحصیل گذشت شاکی یا جبران خسارت ناشی از جرم اقدام کند. همچنین مقام قضایی می تواند برای حصول سازش بین طرفین، موضوع را با توافق آنان به شورای حل اختلاف یا شخص یا مؤسسه ای برای میانجیگری ارجاع دهد. مدت میانجیگری بیش از سه ماه نیست. مهلت های مذکور در این ماده در صورت اقتضاء فقط برای یکبار و به میزان مذکور قابل تمدید است. اگر شاکی گذشت کند و موضوع از جرایم قابل گذشت باشد، تعقیب موقوف میشود. در سایر موارد، اگر شاکی گذشت کند یا خسارت او جبران شود و یا راجع به پرداخت آن توافق حاصل شود و متهم فاقد سابقه محکومیت مؤثر کیفری باشد، مقام قضایی می تواند پس از أخذ موافقت متهم، تعقیب وی را از شش ماه تا دو سال معلق کند. در این صورت، مقام قضایی متهم را با رعایت تبصره های ماده (۸۱) این

قانون حسب مورد، مکلف به اجرای برخی دستورهای موضوع ماده مذکور می کند. همچنین در صورت عدم اجرای تعهدات مورد توافق از سوی متهم بدون عذر موجه، بنا به درخواست شاکی یا مدعی خصوصی، قرار تعلیق تعقیب را لغو و تعقیب را ادامه می دهد.

تبصره - بازپرس میتواند تعلیق تعقیب یا ارجاع به میانجیگری را از دادستان تقاضا نماید.

ماده ۸۳- نتیجه میانجیگری به صورت مشروح و با ذکر ادله آن طی صورت مجلسی که به امضای میانجیگر و طرفین می رسد، برای بررسی و تأیید و اقدامات بعدی حسب مورد نزد مقام قضایی مربوط ارسال می شود. در صورت حصول توافق، ذکر تعهدات طرفین و چگونگی انجام آنها در صورت مجلس الزامی است.

ماده ۸۴- چگونگی انجام دادن کار در مؤسسات عام المنفعه موضوع بند (ج) ماده (۸۱) این قانون و ترتیب میانجیگری و شخص یا اشخاصی که برای میانجیگری انتخاب می شوند، موضوع ماده (۸۲) این قانون به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه میشود و پس از تأیید رییس قوه قضاییه به تصویب هیأت وزیران میرسد.

